

PLANETA PRAHA

**Materiál pro učitele
1. stupně ZV**

Obsah

- 1. Informace a doporučení pro učitele**
- 2. O filmu a autorech**
- 3. Hlavní témata filmu a inspirace pro výuku**
- 4. Projekce filmu a kontakty**
- 5. Obrazová příloha**

1. Informace a doporučení pro učitele

1.1 JAK PRACOVAT S TÍMTO MATERIÁLEM

Ve spolupráci s Aeroškolou jsme pro vás zpracovali prohlubující informace o filmu Planeta Praha a jeho tvůrcích. Najdete zde také návrhy aktivit a náměty k diskuzím, jež můžete ve výuce rozvíjet. Nejedná se však o hotový instantní plán výuky. Film se dotýká širšího spektra učiva různých vzdělávacích oborů RVP. Využijte tento materiál jako inspirační podklad a zdroj informací pro výuku na 1. stupni ZŠ.

Doporučujeme vám přečíst si následující text ještě před návštěvou kina, abyste věděli, co od filmu můžete očekávat a jak na něj žáky připravit. Zpracovaná témata můžete rozvíjet již před samotným zhlédnutím filmu. V závěru najdete také postup, jak si objednat film pro případnou školní projekci.

1.2. VYUŽITÍ FILMU PRO VZDĚLÁVACÍ ÚČELY

Dokumentární film Planeta Praha nemá omezenou věkovou přístupnost. V rámci školy je jistě vhodný pro všechny věkové stupně. Film využijete jako poměrně silný inspirační zdroj pro rozbor některých témat v těchto vzdělávacích oblastech

RVP ZV – 1. stupeň:

- Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
- Obsahové okruhy: Místo, kde žijeme; Rozmanitost přírody
- Vybrané učivo: znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, rozmanitost podmínek života divokých zvířat ve městě a ve volné přírodě, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva, ochrana životního prostředí

Vzdělávací obor:

Filmová a audiovizuální výchova

Vybrané učivo: hlavní vyjadřovací prvky filmu, úloha filmového záběru ve vztahu k zobrazovanému obsahu, estetické kvality obrazových prvků záběru a jejich organizace, projekce a analýzy vybraných filmů všech základních proudů audiovizuace

Konkrétní motivy z filmu:

- Jedinečnost a bohatost městské přírody, struktura městské krajiny, městská divočina
- Různé druhy zvířete, unikátní, ohrožení a zajímaví živočichové
- Rozmanité způsoby života, životní cykly, potravní řetězce
- Podrobnější rozbor témat pak najdete v kapitole číslo 3.

2. O filmu a autorech

2.1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O FILMU

Planeta Praha
Česká republika, 2022, 83 minut
Produkce: Radim Procházka
Režie: Jan Hošek
Komentář: Jiří Macháček
Odborný poradce: Ondřej Sedláček
Hudba: Ivan Acher
Zvuk: Václav Flégl
Střih: Tomáš Doruška
Producent: Kuli Film – Radim Procházka
Koproducenti: Česká televize – kreativní producentka Věra Krincvajová, i/o post, atelier.coc.2022
Film podpořil: Magistrát hlavního města Prahy, Státní fond kinematografie, Norské fondy, Pražské služby, Pražská plynárenská a Městská část Praha 5, Státní fond životního prostředí ČR, Fórum ochrany přírody, Ekologická výchova
Žánr: dokument

Stručná synopse

Kolik „obyvatel“ má Praha? Tvůrci oceňovaného filmu Planeta Česko se tentokrát vydali na výpravu do betonové džungle hlavního města. Vedle nás lidí tu žijí nečekaní zvířecí sousedé, jejichž každodenní dobrodružství filmaři zaznamenali díky nejmodernějším technologiím z výjimečné blízkosti. Kde se v Praze vzali majestátní mufloni? Co si počne slípka zelenonohá, které nutrie bere možnost ke hnízdění? Do jaké zimní skrýše se na Petříně schová roztomilý plch? A co roháč, najde svou partnerku v nočním reji zahradní restaurace? Vydejte se na vzrušující výpravu pro celou rodinu za desítkami dalších zvířecích hrdinů, kteří tajně žijí v naší metropoli.

Za fascinující přírodou dokonce nemusíte ani do lesa. V podstatě stačí koukat z okna, vyrazit do ulic nebo do parku. Nebo do čističky, k teplárně, na opuštěný stadion, na skládku... Příroda je všude kolem nás, plná tajemství, dobrodružství, překvapení a nekonečné roztomilosti.

Radim Procházka (*1975), producent filmu Přední český filmový a televizní producent. Rodina je základ státu Roberta Sedláčka získala od kritiků ocenění Nejlepší film roku 2011. Spolupracoval s Karlem Vachkem. Organizuje i zahraniční retrospektivy (mj. ve washingtonské Národní galerii) a masterclasses (mj. na Harvardské univerzitě). V poslední době se zaměřuje na mezinárodní koprodukce a filmy debutujících režisérů. Zasedá v předsednictvu Asociace producentů v audiovizí, je členem Evropské filmové akademie a českým Producer on the Move 2011. Režuruje dokumentární filmy a píše scénáře. Společně s Markem Dudou režíroval film *Čí je moje dítě?*, jenž byl podle poroty festivalu Academia Film Olomouc nejlepší český populárně-naučný film roku 2014. Od roku 2012 vyučuje na pražské FAMU zahraniční studenty.

Jan Hošek (*1961), režisér filmu Filmový dokumentarista, absolvent PŘF UK a FAMU. Jako režisér a scenárista se podílel na vzniku asi šedesáti dokumentárních a vědeckopopulárních pořadů zejména pro Českou televizi, ale také Ministerstvo životního prostředí či ČSOP. Natáčel v České republice, ale i v zahraničí, například na Sibiři, ve Vietnamu, Laosu, Thajsku či Indonésii. Kromě filmů se věnuje i odborné ilustraci. Jeho knižní prvotina s vlastnoručními ilustracemi Saola – aneb největší zoologické objevy se stala v přírodovědných kruzích bestsellerem. Pro rakouský ScienceVision napsal scénář k filmu o Národním parku Kalkalpen a je autorem scénáře k filmu Planeta Česko.

Jiří Petr (*1958), kameraman filmu Po skončení studií na PŘF UK studoval na FAMU a pracoval v Krátkém filmu, nyní se věnuje tvorbě dokumentárních filmů, jeho specializací je natáčení volně žijících živočichů. Jako kameraman pracoval pro Světový fond ochrany přírody v Itálii, mimo jiné na dokumentu o lovcích korálů ve Středozemním moři. V současnosti točí pro jednu z nejvýznamnějších evropských produkcí wildlife filmů ScienceVision z Rakouska. Podílel se například na mezinárodně oceňovaném dvoudílném filmu Dunaj – Evropská Amazonka. Byl u realizace filmu Planeta Česko.

Planeta Praha nabízí nový pohled na pražská místa, kde by člověk nečekal pestrou a divokou přírodu. Koho by napadlo, že se Slípka zelenonohá se uhnízdila v odkalovací nádrži bubenečské čističky, souboj mufloních samců probíhá v areálu Thomayerovy nemocnice v Krči a myšice křovinná se potuluje kousek od hrobu Franze Kafky na Novém židovském hřbitově. Málokdo by také tušil, že Petřín, ostrov zeleně v samém srdci hlavního města, je exkluzivním pražským domovem plcha velkého, který tu možná žil dřív než lidé, a nádrž Slatina v Dubči slouží jako nocoviště pro statisíce středočeských špačků. Neúprosný souboj o potravu probíhá v trojské ZOO, kam létají tajně na oběd volavky popelavé. Nemělo by naší pozornosti ujít také to, že v Praze je nikdy nezamrzající Vltava, kvůli které někteří ptáci přestali migrovat na jih.

Díky nejmodernějším technologiím Planeta Praha divákům představí kromě dalších zvířat i zástupce rostlinné říše jako třeba exotickou houbu s rudými chapadly květnatec Archerův.

Jelikož filmaři natáčeli postupně ve všech ročních obdobích, podařilo se jim zachytit celý životní cyklus zvířat. Pro natáčení bylo použito celkem deset různých typů záznamových zařízení včetně termokamer či infrakamer.

3. Hlavní témata filmu a inspirace pro výuku

„Cílem filmu Planeta Praha je inspirovat diváky k objevení příběhů našich blízkých zvířecích sousedů, kterým většinou nevěnujeme pozornost. Zároveň bychom je chtěli motivovat k větší zodpovědnosti k přírodě nejen v Praze, ale ve všech městech a k zachování její rozmanitosti,“ říká režisér Jan Hošek.

Planeta Praha je průvodce nečekaně pestrou přírodou města. Krom toho, že nám ukazuje osud několika vybraných zástupců živočišné říše, tak nám předestírá i další fenomény přírody spojené s prostředím (velko)města. V samotném filmu nahlížíme Prahu jako „ostrov“ a všímáme si i dalších ostrovů přírody ve městě. Film je zajímavý nejen tím, jak se kamera dokázala přiblížit k pozorovaným zástupcům přírodní říše, ale jeho přínos a inspirace pro výuku je v jeho upozornění, jak je bohatý život okolo nás a to zejména v místech, kde neočekáváme rozmanitý život. Film nám ukazuje, nakolik živočišné ve

městě žijí v extrému a do jaké míry se plně přizpůsobily tomuto životnímu prostoru. Dalším podstatným tématem filmu je zvýšené teplo v městském prostředí a zejména světelný odpad.

3.1 OBSAH FILMU

Obsah filmu lze nejlépe využít pro vzdělávací oblast ČLOVĚK A JEHO SVĚT. Zejména pro tematické okruhy *Místo, kde žijeme* a *Rozmanitost přírody* film nabízí řadu informací a podnětů. Žáci poznávají velkou pestrost i proměnlivost živé i neživé přírody naší vlasti. Mohou si velmi dobře uvědomit, platnost tvrzení, že Země a život na ní tvoří jeden nedílný celek.

Film přímo vybízí k praktickému poznávání okolní krajiny, přináší informace o proměnách přírody. Na základě inspirace filmem můžete ve výuce sledovat vliv lidské činnosti na přírodu ve vašem nejbližším okolí a hledat možnosti, jak ho uplatnit jako inspiraci pro vybrané tematické okruhy.

Níže předkládáme možné očekávané výstupy a učivo ze dvou tematických okruhů:

3.1.2 MÍSTO KDE ŽIJEME

Očekávané výstupy

- ČJS-3-1-02 začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popisuje změny v nejbližším okolí, obci (městě)
- ČJS-5-1-01 určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
- ČJS-5-1-02 určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
- ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrtů, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli
- ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství

Učivo

- obec (město), místní krajina – její části, poloha v krajině, minulost a současnost obce (města),
- významné budovy, dopravní síť
- okolní krajina (místní oblast, region) – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí, orientační body a linie, světové strany

– regiony ČR – Praha a vybrané oblasti ČR

3.1.3 ROZMANITOST PŘÍRODY

Očekávané výstupy – 1. období žák

- ČJS-3-4-01 pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích
- ČJS-3-4-02 roztrídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě
- ČJS-3-4-03 provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změní základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů

Očekávané výstupy – 2. období žák

- ČJS-5-4-01 objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činnostmi člověka
- ČJS-5-4-02 vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období
- ČJS-5-4-03 zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí
- ČJS-5-4-04 porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy
- ČJS-5-4-05 zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat
- ČJS-5-4-06 založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu

Učivo

- voda a vzduch – výskyt, vlastnosti a formy vody, oběh vody v přírodě, vlastnosti, složení, proudění vzduchu, význam pro život
- nerosty a horniny, půda – některé hospodářsky významné horniny a nerosty, zvětvávání, vznik
- půdy a její význam
- vesmír a Země – sluneční soustava, den a noc, roční období
- rostliny, houby, živočichové – znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života,
- výživa, stavba těla u některých nejznámějších

druhů, význam v přírodě a pro člověka
– životní podmínky – rozmanitost podmínek života na Zemi; význam ovzduší, vodstva, půd, rostlinstva a živočišstva na Zemi; podnebí a počasí
– rovnováha v přírodě – význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva
– ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody – odpovědnost lidí, ochrana a tvorba životního prostředí, ochrana rostlin a živočichů, likvidace odpadů, živelní pohromy a ekologické katastrofy

3.2 PRO VZDĚLÁVACÍ OBOR FILMOVÁ/AUDIOVIZUÁLNÍ VÝCHOVA SE NABÍZÍ TYTO VÝSTUPY:

– FAV-5-1-03 vytváří série fotografií a jiných statických vizualizací, následně s nimi experimentuje a využívá možností technologií vytvářejících pohybový efekt
– FAV-5-1-05 užívá světlo jako prostředek pro zachycení, zobrazení a modelaci skutečnosti
– FAV-5-1-07 slovně vyjadřuje děj, situace, příběh promítnutého filmu (animovaného, hraného); zaujímá osobní stanovisko k jednání postav a vyjadřuje svůj názor na film jako celek
– FAV-5-1-08 ve spolupráci s učitelem dílčím způsobem analyzuje použité prostředky a principy v ukázkách promítnutého filmu

Učivo:

– cvičení vnímavosti: pozorování reálných dějů a schopnost jejich verbální reflexe, vyprávění obsahu promítnutého filmu, hry se třemi malými světelnými zdroji
– základní skladebná cvičení
– základy montáže obrazových prvků se záměrem zobrazit, vizuálně vyprávět, plynulý děj, situaci
– komunikace vlastních záměrů a námětů v kolektivu, zhodnocení a rozbor vlastní i umělecké produkce
– projekce a analýzy vybraných filmů všech základních proudů audiovizuální (dokument...)

3.3 PŘED ZHLÉDNUTÍM FILMU

– Před návštěvou kina můžete žáky připravit na filmový zážitek s využitím traileru k filmu
– O čem bude film vyprávět, kdo budou hlavní hrdinové, jakou bude mít film atmosféru?

Otázky k diskuzi:

Jak se liší dokumentární film od filmu hraného? Popište si hlavní rozdíly.
O čem mohou dokumenty vypovídat?
Jaké příběhy o zvířatech znáte?
Znáte jiné filmy, ve kterých hlavní roli hraje zvíře?
Může mít dokumentární film příběh?
Co je to wildlife dokument?

3.4 PO ZHLÉDNUTÍ FILMU

3.4.1 – PRVNÍ DOJMY

V první řadě zkuste sami zjistit, co vaše žáky zajímá, jaká témata je oslovují. Můžete být překvapeni, že je zaujmou jiné části filmu, než byste čekali. Vycházejte z toho, co je upoutalo. Zaznamenávejte témata a motivy a příběhy, které zmíní – mohou být nosné pro vaši další diskuzi.

Jak byste popsali svůj zážitek z filmu?
Jaká slova vás napadají? (zábavný, napínavý, hezký, smutný, zajímavý, poučný, nudný, nesrozumitelný, rychlý, pomalý, veselý...)
Co jste se dozvěděli nového?

3.4.2 – OBSAH PŘÍRODOVĚDNÉHO DOKUMENTU

– Vraťte se k otázkám kladeným před zhlédnutím filmu a snažte se na ně znovu hledat odpovědi:

Co je hlavním tématem filmu?
Kdo a co ve filmu vystupuje, kdo je hlavním hrdinou filmu?
Dokážete popsat, o čem a jakým způsobem film vypráví?
Co vás na filmu nejvíce zaujalo, co vám utkvělo v paměti, co se vám líbilo a co naopak ne a proč? Který příběh vás zaujal svým napětím, nebo komikou?

3.4.3 - DO TERÉNU

Vyražte s dětmi ven, do terénu. Hledejte ostrovy divoké přírody. Zkuste objevit, jaké druhy rostlin a zvířat se v nich vyskytují a zaznamenat to. Pokud jste z Prahy, potom pátrejte přímo v okolí školy, ve vaší městské části. Jste-li mimopražští, tak se rozhlédněte po vašem městě, jistě objevíte podobná místa, jako jsou ve filmu.

K určení živočicha a rostlin můžete využít různé mobilní aplikace. Upozorňujeme pouze na úzký výběr několika z nich:

iNaturalista je aplikace, která díky velké komunitě vědců a přírodovědců vám umožní identifikovat rostliny a zvířata (včetně hmyzu).

Hlasy ptáků je název aplikace, která funguje jako databáze asi dvou stovek druhů, jež se vyskytují na našem území. V aplikaci uživatelé najdou abecední seznam ptáků, jež mohou využít k identifikaci.

Pl@ntNet je obrazová neplacená aplikace pro určení rostlinného druhu. Aplikace pomáhá správně určit druh rostliny z fotografií pomocí software pro vizuální rozpoznání.

3.4.4 - DOKUMENTACE

Děti mohou při terénní práci využít své mobilní telefony k fotografické nebo filmové dokumentaci prostoru i druhů rostlin a zvířat. Dnešní mobilní telefony jsou na to velice dobře vybaveny a není potřeba náročné technické vybavení.

Při obrazové dokumentaci dbejte, aby rozlišily tyto druhy základních záběrů:

Velký celek - pro zachycení celkového místa

Celek - k záznamu celého zvířete nebo rostliny

Detail - pro zobrazení jen části celku

Makrodetail - vhodné pro snímání struktury

Při fotografování, či natáčení krátkých filmových sekvencí se patří dětem připomenout i několik základních pravidel.

Volba hlavního motivu - zvolit základní motiv snímku z viděných prvků umožní, jak obraz nejlépe komponovat.

Měnit úhel kamery - Fotí-li například šneka, ať ho zkusí vyfotit nejen typicky shora, ale též z perspektivy jeho očí.

Sledovat pozadí - vnímat i to, co se nachází v pozadí za hlavním objektem, aby snímáný objekt s prostředím nesplynul.

Přiblížit se - s kamerou dojít až ke snímanému objektu, je-li to možné. Digitální zoom používat, když už nejde jít blíže.

Nasnímaný materiál lze využívat jako jednotlivé snímky pro pozdější bádání, ale též se nabízí s nimi pracovat pro skladebné cvičení, ať už ze statických snímků nebo z video sekvencí. Po návratu z terénu můžete tvořit střihové montáže z obrazových prvků s cílem vizuálně vyprávět plynulý děj nebo jen záznam situace. V případě fotografií pracujte s vytištěnými fotografiemi, které můžete umístit ve třídě. Případně video sekvence lze upravovat přímo v mobilním telefonu, například v bezplatné aplikaci FilmoraGo.

Při tomto druhu činnosti lze kombinovat práci v kolektivu a jednotlivců.

Krom základních pěti kompetencí stanovených v RVP program posiluje aktivním způsobem digitální gramotnost.

3.4.5 - OTÁZKY A ÚKOLY

Dokážete roztrždit naše filmové hrdiny na savce, ptáky, plazy, ryby, obojživelníky a hmyz?

Už jste některé z těch filmových venku potkali? Vidáte některé z nich pravidelně?

Poznáte živočichy zobrazené v naší obrazové příloze, vzpomenete si, jak se přesně jmenují?

Dokážete jich co nejvíce vyjmenovat?

4. Projekce filmu a kontakty

Premiéra filmu: 4. srpna 2022

Školní projekce filmu Planeta Praha za zvýhodněné vstupné ve vámi zvoleném termínu objednávejte pro kina:

Aero, Přítomnost (Praha 3), Světozor (Praha 1), Bio Oko (Praha 7)
na kontaktu: LADA ŽABENSKÁ,
+420 770 124 558,
skoly@aerofilms.cz

V ostatních případech školní projekci za zvýhodněné vstupné objednávejte přímo u svého místního kina, které vám projekci rádo zařídí.

Distribuce:

Film Planeta Praha distribuuje v České republice společnost Aerofilms. Pokud chcete zařadit tento film do programu svého kulturního zařízení, kontaktujte RADEK RUBÁŠ, +420 777 161 402, program@aerofilms.cz